

Імперія тиші (уривок)

Григорій Хорошко

"Війна приємна тільки тим, хто не зазнав її", — Вегецій

Анотація

"Не можна вступати в боротьбу проти збуджених материнських почуттів.

На їхньому боці моралісти всього світу."

— Еріх Марія Ремарк

У центрі розбитого війною світу мати намагається зробити неможливе — повернути свого сина додому, депортованого до росії. Віталіна, сильна та відважна жінка, залишає усе, що їй було дорогим й вирушає в неймовірно небезпечну подорож, заради свого хлопчика, котрій судилося змінити все її життя.

Шлях сміливої жінки перетинається з численними перешкодами, але вона не втрачає віри та надії, шукаючи підтримки в несподіваних місцях і людей. У боротьбі між відчаєм та любов'ю, її дух залишається непохитним, адже кожен крок, кожна зустріч та кожна сльоза наближають її до єдиної мети — повернути її маленького хлопчика додому.

Сама книга призвана для того, щоб висвітлити катастрофу депортації дітей під час російсько-української війни, що зруйнувала мільйони людських життів... книга покликана виразити всю силу материнської любові, здатної подолати будь-які кордони та небезпеки... історія про втрати і надію, про людську стійкість і непереможну волю до перемоги.

Глава — 1

Нас всіх колись пронизує невимовне почуття, яке приходить, зазвичай, в самий незвичний момент, коли Ви вважаєте, що всі біди перебувають в якійсь недосяжній далі, разом з зниклими думками, але все одно несподівано настає мить та разом із нею набігають судженнями про майбутнє і ти усвідомлюєш, що незабаром, після цього самого моменту, все перестане бути так, як було раніше, хотілося б знати лише в кращу або ж гіршу сторону? Тоді, можливо, нам би вдалося хоч якось себе підготувати до цього самого неминучого прийдешнього.

Тільки одному Господу Богу дано знати те, що буде і до яких наслідків це може привести. Ми ж можемо лише дивитися на все те, що відбувається, кожен окремо, вносячи свою лепту, попутно просто продовжуючи жити своїм життям, битуючи в цьому світі одночасного добра і злови, любові і ненависті, підступності і співчуття,

адже саме з цього і формується як саме життя, так і його свобода, якої бажає досягти кожен з нас.

Ми всі лише дрібні істоти, нехай і неймовірно унікальні для всього відомого нам світу, проте як би там не було, одне тільки наше існування не може служити в якості застави, примовляючи всьому живому навколо про те, що ми не здатні заподіювати біль і, що вже не говори, проте найбільше на цій планеті ми завдаємо біль собі подібним...

Стільки злоби ... злоби, яка живе в кожному з нас, варто тільки озирнутися навколо і ми побачимо факт того, що вона всюди. Люди лише стримують її в собі, щоб не перетвориться в тварин.

Це легко побачити, досить лише прогулятися по якому-небудь людному місцю і просто заглянути в очі перехожих: вони нею переповнені, проте не тому що у них є причина, по якій вони когось ненавидять, а тому що їм всім страшно... вони бояться, причому на початку створюється враження, що у кожного є свої страхи, проте з закінченням деякого часового строку тут же приходить усвідомлення того, що всі ми боїмося одного і того ж: опинитися забутими... опинитися в колі бід... стати втраченими.

Ранковий вокзал в Києві не став винятком. Тут вистачало злегка наляканих і водночас щасливих, байдужих, сумбурних, злісних, похмурих і втрачених осіб, яких завела сюди в цей січневий день доля, дві тисячі двадцять другого року...

Людей навколо було безліч, оскільки свята вже підійшли до кінця і прийшла пора всім родичам, друзям і гостям повертатися додому, а всім іншим залишитися тут, після того як вони проводять тих, хто їм любий.

Київ з самого ранку був доволі сірим, проте ця сірість жодним чином не впливала на його красу. Це чарівне місто завжди було неймовірним і в дощ, і в сніг, і в морок – воно було вічним містом, одним з небагатьох на нашій планеті, яке могло похвалитися таким званням, оскільки пережило за свою довгу історію практично все, проте хто ж міг передбачити те, що ще не мало випробувань йому тільки належить пізнати на своєму шляху і лише це місто, разом з його жителями, могло впоратися з усіма цими випробуваннями, продовживши високо тримати свою горду і непохитну голову.

Принадність цього міста, цього ранку була більш ніж достатньою для того, щоб хотілося відчувати життя в кожную проведену в ньому мить, в кожному зробленому подиху, а потім продовжувати плисти по старій добрій течії долі, разом з усім іншим світом, намагаючись змінити своє існування на краще.

На рівні з усіма іншими проводжаючими своїх рідних до потяга, свою родину супроводжувала і Віталіна Куницька, ведучи за руку свого маленького сина, в компанії своєї матері і батька, які приїжджали до неї погостювати на свята.

Невелике сімейство, в точності як і більшість інших сімей на цьому вокзалі, просто прямували до необхідного їм перону, не бажаючи затримувати ні себе, ні всіх інших. Вокзал — це саме те місце, де воедино сплітаються тисячі і тисячі доль, здавалося б, абсолютно не пов'язаних одне з одним, в той же самий час об'єднані однією і тією ж метою, до якої прагнув кожен з них.

Сім'я Куницьких була аналогічною всім іншим. Вони, без будь-якого поспіху, дісталися до необхідної точки і просто стали чекати й стоячи тут кожного з них пронизувало почуття того, що очікування — це саме підступне, що тільки може існувати в людському бутті, бо якщо воно супроводжується потоком всіляких суджень, ти просто можеш загубитися у власних глибинах і забути про сам навколишній світ.

Стоячи тут, серед натовпу, ціле море всіляких думок почало поглинати голову Віталіни Куницької. Вона ніжно тримала за руку свого шестирічного сина Дмитра, якого любила більше всього на світі. Цей маленький хлопчик, з безневинним і чистим, як ранкова роса поглядом, дивився на неї, нібито бажаючи отримати відповідь на якесь хвилююче його питання, на який могла багатозначно і впевнено відповісти лише його мати і ніхто більше на всьому білому світі.

Сіро-блакитні очі цього хлопчика, якими він був зобов'язаний своєму батькові, були сповнені різноманітних надій і віри в те, що просто було незбагненно більшості блукаючих по цьому світу душ.

Може бути маленькому Дмитру і було всього шість років і він тільки-тільки, з настанням осені, збирався йти до школи, проте як би там не було, але ця дитина, часом, могла задати своїм рідним такі питання, на які не знайшлося б відповіді і у дев'яностолітнього мудреця, але в той же час, як це часто буває, більшу частину питань молодик приймав рішення залишити при собі.

Наприклад, зараз він дивився на матір несамовито бажаючи дізнатися про причину, яка привела всіх цих людей сюди. Звичайно, він прекрасно розумів факт того, що він зараз перебував на вокзалі, в очікуванні свого поїзда, разом з усіма іншими присутніми, проте йому було неймовірно цікаво, куди саме прямували ці незліченні натовпи людей. Можливо, хтось їде в довгоочікувану подорож, а хтось і зовсім тільки збирається її почати. Може бути хтось перебуває в пошуках любові всього свого життя, а всі інші лише побажали вирватися зі свого кола сталості і відправитися туди, де вони ще ніколи не бували...

Як би там не було, проте маленький Дмитро все ж вирішив здогадатися самостійно про суть власних суджень, в будь-якому випадку самостійне знаходження відповіді на те чи інше питання - це в рази цікавіше, ніж заздалегідь відома відповідь, завжди хочеться відчувати інтригу життя, а не його легко доступність та пустоту. Можливо, саме в цьому і полягає суть самого життя, щоб ми, проживаючи день за днем, мали можливість відкривати нові кордони, які ще мить тому вважали далеким майбутнім.

Він завжди був неймовірно допитливим хлопчиком і мама відповідала йому взаємністю, тому що прекрасно пам'ятала себе в його роки і її зацікавленість у всьому скрізь і відразу була жодним чином не меншою, ніж у її рідного сина.

Мама маленького Дмитра, в точності як він сам допитливістю, завжди відрізнялася своєю добротою і співчуттям до ближнього, а особливо до своїх рідних і близьких.

В її серці завжди було місце для любові, проте її життєвий шлях, до її тридцяти одного року, складався таким чином, що далеко не у кожної людини, яку вона зустрічала на своєму шляху вистачало місця в своєму серці для неї самої.

Якщо вона вже й довіряла комусь, то завжди дарувала себе людині цілком і повністю, вірячи в те, що їй будуть відповідати взаємністю, проте в нашому існуванні довіра та щирість завжди йдуть нога об ногу з розчаруванням, яке слідує за душею наче та тінь. Її свобода і віра в людей часто надавали палючий ефект, який проникав прямо в серце, поглинаючи її цілком, нібито затягуючи в свої хиткі піски, на саме дно відчаю.

Однак Віталіна не була б сама собою, якби не зуміла б побороти це підступне почуття болю і зради, якою одвічно ранили її ті, з ким вона розділяла свою любов.

Ця горда, вільна і прекрасна жінка, з карими очима, що були настільки ж прекрасними як і вона сама, з ідеальним овалом обличчя, глибиною і благородною гостротою погляду, плавно поправляла своє піднесене вітром кучеряве каштанове волосся, велично та ніжно, не втрачаючи свого шарму й ноти добрودушності, дивилася в далечінь, виглядаючи потяг, несподівано для себе самої згадуючи про все те, що привело її сюди... про ту стежку, яку вона пройшла, на якій вона ділилася своїм щастям і пізнала його відповідну нерозділеність.

— І з чого це раптом тобі захотілося думати про це саме зараз... — Подумала вона про себе. — Краще проведи якомога більше часу з сином і батьками, перед тим як вони поїдуть, а ти залишишся. — Радила вона самій собі. Однак хіба хто — небудь з нас коли-небудь прислухався до внутрішнього поклику розуму?

Думки охопили її, і вона не знала як з ними боротися. Можливо, виною всьому була її легка сонливість, викликана якимись дивними переживаннями про своїх рідних. Вражаюче, проте наскільки ж великий вплив має материнська любов, що пронизує душу. Лише мати здатна відчувати те, що змушує її передбачити якусь небезпеку майбутнього, що може загрожувати її дитині, що не дозволить їй ні пізнати сну в ночі, ні спокою серед білого дня.

Мати — це мати. Одна розумна людина, свого часу, висловила не менш розумну фразу про те, що на боці матері, в питанні котре стосується її дитини, перебуває вся мораль світу і ніяк інакше.

Віталіна Куницька не знала, якою саме матір'ю вона була для свого хлопчика. Вона просто не могла дати відповідь на це питання сама собі, оскільки не так вже й просто судити саму себе. Однак одне вже не бажання давати своїм діям категоричну оцінку могло свідчити про те, що вона була хорошою матір'ю.

Вона любила свого сина більше ніж кого-небудь в цьому світі і працювала лише заради його блага... та що вже там говорити... вона просто жила і існувала в цьому світі тільки для того, щоб бачити кожен день посмішку цього чарівного хлопчика, бачити його добрودушні кругленькі очі, мати можливість відповідати на його гору дитячих, але в той же час неймовірно щирих питань, одвічно стежити за його харчуванням і радісно бродити разом із ним по парку, тримаючи його маленьку, уявну настільки тендітною, ручку.

Все життя складається з настільки дрібних моментів, що ми найчастіше їх просто не помічаємо, проте залишаючись в одну мить в повній самоті людина приходить до

усвідомлення того, наскільки ж ці самі моменти були ними упущені і наскільки ж величезний вплив вони, насправді, мали по відношенню до нас самих й наших близьких протягом всієї уявної безпросвітності життя.

І ось знову настав час, коли голова поглинається судженнями, коли сам розум нібито перетворюється в спустошений квітковий магазин, який з кожною наступною миттю все більше і більше заповнюється новими квітами. Аромат дурманить, думки починають плутатися во єдино і людина не знаходить нічого кращого, ніж дозволити цим самим судженням зіграти з нею в злий жарт і віддатися глибині спогадів.

Однак спогади, які нахлинули на пані Віталіну були настільки дивними, що навіть вона сама зуміла це усвідомити, заглянувши крізь весь обеліск туманності, що запанував над її головою.

Вона згадала про все те, що випадало на її шляху, одночасно радісне і сумне, захоплене і розчаровує, проте так чи інакше все це зводилося до одного поняття, відомому кожному з нас: до самого життя.

Перед очима крізь миготіння почали пробігати всілякі події, несподівано для себе самої вона згадала ту мить, коли дізналася про те що була вагітна і навіть не знала як собі це пояснити в ту саму секунду, не знала яке саме почуття пронизувало її – щастя, здивування, занепадництво, страх... проте варто було їй задуматися і вона зрозуміла, що це була лише невизначеність перед прийдешнім, після чого її тут же пронизав шалений приплив радості, яку вона, до того самого прекрасного дня, ще ніколи не відчувала.

Що саме це було? Вона не могла дати однозначної відповіді і до цього дня. Не могла й зрозуміти того, чому саме цей спогад зараз поглинав її. Швидше за все саме це і було першим істинним почуттям матері, почуттям жінки, яка усвідомила факт того, що під її серцем повільно формується нове життя... її життя.

Мати проживає не тільки своє життя – її існування безперервно пов'язане з її дітьми, в яких вона закладає частинку себе, а потім продовжує жити в них самих, нібито стаючи їх душами.

Багато хто пройшов перед її очима на цьому пероні. Всі кудись поспішали, всі були вдумливі, а часом і злегка розгублені. Цей вокзал, саме це місце перетворилося в якусь подобу Вавилонської вежі, що ввібрала в себе незліченну кількість людських сердець, культур і світів, ставши одним з небагатьох місць планети, де людське створення здобуло можливість доторкнутися до того, що уособлювало собою саме творіння людського суспільства. І досить було просто озирнутися навколо, тут, серед натовпу на вокзалі, щоб усвідомити факт того, що наш світ і ми, що населяють його діти – це одне ціле, яке все ніяк не може знайти саме себе.

Однак, на подив, серед усього цього буйства мерехтливих очей, дивлячись на свого сина, вона зуміла зрозуміти те, що їй вдалося знайти себе, згадати про те який саме шлях вона пройшла.

Мить... і вона згадала про нього... про свого брата, якого вона втратила під час сімейного відпочинку на морі, коли хлопчикові було всього шість років, в точності, як і

її маленькому синові зараз.

Прекрасна, але в той же час надто вже занурена в глибини своїх думок Віталіна не могла без печалі й гіркоти на серці згадувати ту мить, як на її руках, руках зовсім ще юної дівчини, лежало бездиханне тіло її потонулого брата і... тут же серце пронизував біль і вона, абсолютно не вимушено, міцно на міцно стисла руку свого хлопчика не бажаючи відпускати його від себе ні на одну мить.

— Господи, нехай поїзд запізниться, з буденної причини або ж зовсім буде скасований, щоб я не відпускала свого хлопчика. — Благав її внутрішній поклик.

Її маленький Дмитро повинен був відправитися разом з бабусею і дідусем в Херсон, чому і зовсім не противилася Віталіна, а вже тим більше не противився Дмитро, в очах якого ця поїзда в рідне місто його матері, була нічим іншим, як неймовірною і казковою пригодою. Звичайно ж хлопчикові дуже хотілося, щоб його мати поїхала разом з ними, проте її пов'язували ділові зобов'язання.

Самій же Віталіні, після набіглих, ніби сама хвиля, сумних спогадів просто хотілося обійняти свого сина, настільки міцно і палко як ніколи раніше. Дитина просто озиралася навколо і в його очах чітко було зримо те, як він намагався сприймати все, що відбувається, він намагався пізнати все те, що його оточило, як щось особливе, як щось те, що може статися тільки тут і ніде більше.

Однак в очах Віталіни читалося хвилювання, материнське хвилювання за свою дитину, яка до самого березня буде в далині від неї. Вона дуже хотіла б відправитися разом з ним в цю дорогу, показати йому місто, погуляти з ним по тих же місцях, по яких вона колись бродила разом зі своєю матір'ю в його віці і просто бути для нього хорошою і люблячою мамою, але на жаль, життя ніколи не дозволяє нам жити саме таким чином, яким нам хотілося б і навіть якщо бажане складається саме так, як ми його собі уявляли, все одно з якогось підступного кута доля так чи ж інакше постарається підкинути нам камені під ноги. Головне ж питання полягає лише в тому, як саме ми впораємося з тими труднощами і випробуваннями, що нам кидає під ноги саме життя.

Вона завжди була тією, яка не стане піднімати руки при вигляді небезпеки або ж будь-якої дилеми, одвічно знаючи, що їй вдасться винести абсолютно все, що їй буде предписано в доленосній книзі.

Їй не було зрозуміло, чого саме ця сама доля бажала від неї зараз, проте варто було ще кілька миттєвостей постояти задумавшись, як до неї тут же приходило усвідомлення того факту, що від неї зараз потребується все та ж сама мужність, яка супроводжувала її при кожних починаннях і звершеннях, на які вона насмілювалася піти і які виносила з високо піднятою головою.

Жодна любляча мати просто не може відпускати свою дитину з бездушним серцем. Так, Віталіна відправляла свого сина погостювати до своїх батьків, до його бабусі і дідуса, яких він любив, здавалося часом, навіть ясніше ніж любив рідну матір, проте, можливо, так здавалося самій пані Віталіні і, як би там не було, вона була тільки рада тому, що її чарівний син знаходив радість і умиротворення в компанії її батьків, які

допомагали їй рости цього чудесного хлопчика.

— Начебто скоро повинен прибути поїзд. — Промовила пані Єва, мати Віталіни.

— Нам би довелося менше чекати, якби ти не вчудила паніку і не стала переживати за те, що ми можемо запізнитися. Ось, будь ласка, на сорок хвилин раніше прийшли, ні з того ні з сього, тепер стій і чекай! — Обурено вимовляв Антонін, як не важко здогадатися, що був ніким іншим як батьком пані Віталіни. — Ось, Єва, подивися, Дімка зовсім замерз вже.

— Мені не холодно, Діду. — Лагідно промовив хлопчик.

— Ну і слава Богу.

Дружина як ніколи раніше подивилася на пана Антоніна. Це був неймовірно обурений і глибокий погляд, об гостроту якого можна було порізатися набагато легше, ніж об лезо бритви. Такий погляд був характерний лише для тих людей, яких любов пов'язує аж надто довгий час, щоб дозволити їм висловити всю ясність і глибину своїх почуттів або ж в повсякденному погляді, або ж в парі дивних для оточуючих, але в той же час більш ніж зрозумілих тільки для них обох слів.

— З роками ти став зовсім нетерплячим, я навіть не знаю, що послужило для цього причиною, Антонін? Ти тільки те й робиш, що скаржишся і знаходишся в пошуках того...

— Єдине чого я шукаю так це спокою!

— Тільки не кажи мені, що ти його недоотримуєш! З тих пір як припинив викладати тільки те і робиш, що сидиш у своєму кріслі уткнувшись в телевізор. Спокою йому не вистачає...

— Давай ... давай, кричи на весь перон про те який у тебе поганий чоловік, а потім ще з піною у рота доводь, що це я одвічно скаржуся.

— Господи, Віталіна, дочка за що мені це покарання, ти хоч мені скажи?

— Це називається шлюб, мамо.

— Ага... тому ти в ньому не зуміла протриматися більше трьох років.

— Мамо!

— Гарзд, не буду ... проте дочка...

— Я все розумію мама, давай не зараз.

— Ну так, звичайно, все на потім. Ось тільки саме життя на потім не відкладеш.

— Хіба? — З ехидною посмішкою вимовив Антонін.

Мить... і варто було всім замовкнути, після настання багатозначного взаєморозуміння, як тут же неспокійні, лише частково умиротворені і навіть байдужі серця пронизав настільки рідко навідуючийся шепіт, який з кожною наступною миттю тільки те й робив, що спадав ... спадав і спадав, проте варто було пройти ще кільком секундам, як тут настала вона: всеосяжна мить спокою, яка в точності як підкрадаючийся до своєї здобичі хижак, примірялася з самою собою перед тим, як завдати вирішального удару.

І тут, серед всієї навколишньої спільності прекрасна, але в той же час не сама впевнена в собі і, можливо не найщасливіша, Віталіна Куницька в перший раз

опинилася в ній – в імперії тиші, яка була просто незрівнянна ні з чим в цьому світі.

Тільки вона... і лише огортаючий холодок, що повільно пробігав з низу вгору по тілу, нагадував про те, що вона все ще існує в цьому світі, а не в будь-якому іншому. Вона тут і ніде більше, але в той же час дух її зараз в зовсім іншому місці, в якому є лише тиша і одвічне мовчання й невідомо чи це через страх, чи через піклування, а може у зв'язку із байдужістю до всього світу і навіть по відношенню до самої себе, проте це має місце бути... і тільки що вона доторкнулася до могутності цієї тиші і до її сили.

Тиша стала плавно відступати і став помітно відчуватися плавний ритм серця. Голоси ставали все виразнішими, світ огортався ніжними проблесками яскравого світла, все більше і більше знаходячи свій колишній вигляд.

З даліни став набігати шалений шум, наростаючий з кожною наступною миттю.

Поїзд пронісся повз осіб настільки ж різко і несподівано, як пролітає куля або ж ракета, з її характерним свистом, що прорізає душу і розум, часом навіть чистіше, ніж це вдається зробити кинджалу з дамаської сталі.

Вагони мчали з таким шумом і швидкістю, що зуміли злегка налякати маленького Дмитра, який міцно притиснувся до матері. Однак варто було промайнути ще кільком миттєвостям, як хлопчик послабив свою хватку і просто захоплено спостерігав за тим наскільки швидкоплинним є саме існування, коли ти знаходишся серед цього натовпу.

— Який наш вагон? — Запитала пані Єва.

— Дев'ятий ... — тримаючи дитину за руку, злегка квапливо вимовила Віталіна.

Це неповторне почуття розгубленості може пронизати людину тільки в ту мить, коли вона перебуває в повній владі ситуації, а не в своєму власному володінні, через що дух просто втрачається в самому світі, втрачає зв'язок із сьогоденням і минулим, і тільки думає про те, щоб по швидше потрапити в найближче майбутнє.

Не встиг поїзд зупинитися, як люди тут же кинулися шукати свої вагони, почали товпитися, штовхатися і влаштовувати метушню, в якій абсолютно не було необхідності, так як часу ще вистачало, проте людина – це істота виховання і звички, які керують нею замість неї самої.

Варто було Віталіні зробити один необережний крок, як вона, на подив цілком очікувано для самої себе, врізалася в людину, яку навіть і не помітила, тут же поспішивши просити у неї прощення, до того самого моменту поки вона вирішила поглянути на того, кого вона зачепила.

— Міша! — Вигукнула вона з шаленою радістю, оскільки тільки що зуміла побачити свого коханого.

Часом навіть вражає факт того, наскільки сильно може змінитися не тільки сам настрій, але і одночасно внутрішній та зовнішній стан після того, як ми зустрічаємо тих, хто настільки дорогий нашому серцю.

Несподівано з'явившийся Михайло був вельми приємним хлопцем, з яким Віталіну пов'язували більш ніж теплі стосунки. Вони були колегами і, з не зовсім вже недавніх пір, їх пов'язували куди більш глибинні зв'язки, ніж ділові.

За своєю професією вони обидва були педіатрами: а саме спеціалізуючись на дитячій хірургії. Вони обидва несамовито горіли своєю справою і прагнули до того, щоб досягти досконалості в своїй професії, а як відомо будь-яка досконалість досягається лише шляхом тяжких зусиль і єднання, будь то з самим собою або ж зі своїм ближнім.

Прекрасній Віталіні пощастило, оскільки їй не довелося проходити цей шлях до мрії на самоті. Вже більше трьох років вона працювала разом з Михайлом і всі ці три роки вони обидва усвідомлювали те, що вони є в рази ближче один до одного, ніж могло здатися на перший погляд.

Люди часто помічають в ближньому свою людину, проте в силу цілої безлічі причин так і не насмілюються чи довести цього, чи розумно пояснити самим собі те, що вони знайшли того, кого вони сміливо зуміють назвати своєю людиною, але чомусь так і не можуть цього здійснити... а коли нарешті знаходять в собі сили, то свої корективи в їх відносинах вносять саме життя.

Михайлу і Віталіні дійсно пощастило, тому що життя не стало вносити цих самих коректив в їх відносини, дозволивши їм використати необхідний часовий проміжок для того, щоб усвідомити неймовірну простоту: він був її, а вона його...

Душу Віталіни стримувало від її розкриття ціла купа факторів. Вона не була тією людиною, яку можна було б назвати "відкритою книгою". Її замкнутість і відокремленість завжди супроводжували на стежці долі, однак, після того, як довелося пережити важке розлучення ці почуття, які здавалося тилися на самій глибині душі спливали знову, нібито прокляті скарби з дна океану.

Вона надто вже довгий час не могла нікому довіряти, її повністю захопило виховання сина, якому вона визначала весь свій час, нібито чогось боячись, навіть не знаходячи в собі сили на те, щоб відповісти, чого саме їй було остерігатися.

Той період її життя був надто вже важкий. Не тому, що її шлюб був подобою жаху, ні в якому разі, а тому що вона сама не усвідомлювала з якої саме причини він здавався їй таким.

Це справжня кара для людини: звинувачувати себе в тому, в чому навіть немає твоєї вини.

Її чоловік був хорошим чоловіком, гідною людиною, який трудився заради їх сімейного щастя, рівно, як і не менше працювала вона, проте в звичайному підсумку до них обох прийшло усвідомлення того факту, що за всією цією працею вони просто упустили найголовніше...

Вони були юними душами, які піддалися зову щирої любові, піддалися покликам молодості, яка надалі зіграла злий жарт з ними обома так, що вони і самі не встигли толком усвідомити цього.

Її чоловік любив її, так само як і вона любила його, але... щось сталося, вони і самі не знали, що саме і це почуття пішло. Воно просто зникло, не через матеріальні питання і не через одвічні забаганки й заблудження, на жаль у них просто не вийшло досягти тієї мрії, яка здавалася спільною для них обох, але в той же час на яку вони зовсім інакше дозволяли собі дивитися.

Перед тим як розлучитися вони дали, не стільки один одному, скільки більше самим собі шанс зберегти ідею їх сім'ї, заради сина ... можливо просто їм обом був необхідний якийсь часовий проміжок для того, щоб розібратися в глибинах розуму і духу?

Однак це не призвело ні до чого хорошого... він відправився добровольцем на Донбас, залишивши все дружині і синові. Шкода, проте тоді він не знав про те, що війна - це абсолютно не підходяще місце для того, щоб дізнатися про те який саме подальший життєвий шлях тобі слід обрати - це місце, де ти дізнаєшся, що немає нічого одночасно ціннішого і дешевшого за людське життя і він дізнався... дізнався і більше не був таким як раніше, після того як повернувся.

Він не заперечував того факту, що повернувся зовсім іншою людиною. Більше всіх це було помітно для неї, особливо після того, як ця біль, яку переживав батько, став відчувати їх син.

Мало яка людина здатна винести це...

Можливо це під силу тільки тому, хто живе без любові, що робить таких людей найнещаснішими з усіх існуючих живих істот на планеті. Однак, тоді ще чинний чоловік Віталіни, аж надто сильно любив їх, для того щоб дозволити долі його ж власними руками зруйнувати цю сім'ю. Її і так вже не існувало, він і сам для себе був лише людською оболонкою і просто не бажав побачити те ж саме в тих, кого він любив найбільше на світі.

Він пішов, залишивши все, але не тому, що злякався або ж не впорався, а пішов заради них, бажаючи дарувати їм шанс на набуття нового життя, кращого життя, нехай і без нього самого.

Вона розуміла його і не звинувачувала ні в чому. Шкода було лише хлопчика, який вже ніколи не зможе дізнатися про те, яким був його батько до того, як його серце поранила війна. Однак у нього з'явився шанс пізнати його в тій людині, яка була поруч зараз, який був тут, який був з ними.

— Я боявся запізнитися. — Важко дихаючи говорив Михайло. — Хіба я міг не побажати щасливої дороги своєму найкращому другові. — З посмішкою промовив Михайло, дивлячись на щасливого Дмитра.

— Міша, а ти поїдеш з нами? — Запитала з неймовірним почуттям надії дитина. — Поїдеш?

— Прости Дімочка, але мені потрібно залишитися тут.

— Чому? — З сумом вимовив хлопчик.

— А хто ж тоді залишиться з твоєю мамою, їй же буде дуже сумно, коли ти поїдеш, а я повинен бути поруч з нею. — Вимовив молодий чоловік, взявши маленького Дмитра на руки. — До того ж тобі не варто переживати з цього приводу, ми будемо постійно дзвонити тобі і бабусі з дідусем. Тобі дуже сподобається Херсон — це світле місто. Я був там одного разу, коли мені було трохи більше, ніж тобі.

— Думаєш мені теж там сподобатися.

— Повір мені, друже, не важливо в яке місце ти вирушаєш, головне з ким і якщо

твоя компанія складається з тих, кого ти любиш, то прекрасним виявиться абсолютно кожне місце, в якому тобі доведеться побувати.

— Думаєш так воно і буде?

— Я не думаю, друже мій, я це знаю. — Радісно промовив Михайло, після чого міцно обійняв хлопчика і опустив на землю. — Я буду сумувати.

— Але я буду більше! — Затвердив хлопчик.

— Не сумніваюся... Вам вже час.

Час дійсно вже починав підтискати і потягу незабаром було необхідно відправитися в дорогу.

Батьки Віталіни з радістю спостерігали за тим як чудово вдалося знайти спільну мову маленькому Дмитру і Михайлу. Вони дійсно зуміли дуже міцно здружитися і, особливо, цьому не могла не натішитися сама Віталіна, яка просто не могла знайти в собі достатньої кількості сил щоб віддячити небесам за настільки щедрий подарунок, який вона отримала, зустрівши цю приголомшливу людини на своєму шляху.

Дивно, однак наскільки ж дорого коштує можливість відшукати того, хто незважаючи ні на що буде готовий розділити з тобою і щастя, і горе, не попросивши нічого натомість, задовольняючись однією лише можливістю бути поруч з тобою. Але в той же час саме вражаюче полягає в тому, що в більшості випадків ми просто самі цього навіть і не помічаємо.

— Я люблю тебе синку. — Ніжно прошепотіла на вухо своєму синові мати. — Слухайся дідуся і бабусю, і нічого не бійся. Ні в якому разі не тікай від них і не вередуй.

— Я ніколи не вередую.

— Ну да... ну да.

Вона неймовірно хотіла сказати йому щось інше, але... в цьому вже не було необхідності. Вона просто знову міцно обняла його і відпустила. Любов і її щирість завжди замінювали тисячі вимовлених слів і хіба слід чимось замінювати настільки прекрасну традицію?

Вони сіли на поїзд, зайняли свої місця... варто було йому, з часом рушити, як Михайло і Віталіна тут же стали йти за ним слідом, махаючи рукою маленькому Дмитру, в очах якого не було нічого, крім щастя, щирості і дитячої добрودушності.

У цьому світі немає нікого, хто був би чистіше своєю душею ніж дитина. Це невинне створіння, яке і справді, як думають більшість дорослих, багато чого не розуміє, але в той же час, дитина іноді є настільки спритною і глибинною у своєму пізнанні і простоті, що жоден дорослий навіть зрівнятися з нею не зуміє, тому що дитина – це породження доброти і добра, що прийшло в світ без будь-якої злоби і лише сам світ, в слідстві своєї підступної розкутості перетворює її надалі в те, чим вона може стати на звивистій доленосній стежці.

Вони віддалилися... і лише дивне почуття пробігло в глибині душі Віталіни, яка спостерігала за тим, як в далечінь відбуває її маленький і беззахисний хлопчик, повний любові, радості і добра.